

ного моделювання конкретних умов, принцип ігрового моделювання змісту та форм професійної діяльності; принцип спільної діяльності; принцип діалогічного спілкування; принцип двоплановості; принцип проблемності змісту імітаційної моделі та процесу його розгортання в ігровій діяльності.

Ільницький Д. О., канд. екон. наук, доцент
кафедри міжнародної економіки

МІСЦЕ НАУКИ В ДІЯЛЬНОСТІ ДОСЛІДНИЦЬКИХ УНІВЕРСИТЕТІВ США

У цих тезах спробуємо дати відповідь на питання *яке місце займає наукова діяльність у діяльності дослідницьких університетів США.*

У США університет можна назвати дослідницьким передусім не за статусом, а за його реальними здобутками. Існує досить велика кількість показників, що може бути використана для порівняння дослідницької активності університетів. Так, наприклад, у щорічних доповідях Центру оцінки показників університетів, що функціонує при Державному університеті штату Арізона, найкращі американські дослідницькі університети порівнюються лише за такими показниками¹: обсяги витрат на дослідження, у т.ч. обсяги федерального (державного) фінансування досліджень, обсяги накопичених активів, обсяги надходжень від пожертвувань; кількість членів національної академії наук, кількість нагород, отриманих працівниками; кількість підготовлених науковців (докторів наук); кількість підготовлених науковців (кандидатів наук); вступний бал студентів. Однак, автори визнають, що практично неможливо винайти універсальний показник для порівняння дослідницьких університетів (компанії, наприклад, можна порівняти за розмірами прибутку). В нашій країні для цих цілей Кабінет міністрів визначив 28 відповідних критеріїв², які скоріш за все, необхідно розуміти як орієнтири для подальшого розвитку університетів як дослідницьких.

---

¹ «The Top American Research Universities» за окремі роки див. офіційний сайт центру <http://mur.asu.edu/>

² Постанова КМУ від 17 лютого 2010 р. № 163 «Про затвердження Положення про дослідницький університет»

Університети США функціонують у режимі високої автономії, що, часом, робить їх схожими на корпорації, які отримують доходи, мають значні обсяги накопичених активів та прибутки, хоча і в режимі неприбуткових організацій. Така автономія призводить до досить широкого різноманіття стратегій розвитку та форм розвитку університетів. У нашій країні фінансові показники діяльності компаній у цілому, та університетів зокрема, розкриваються у досить обмежених масштабах, що робить значну частину показників, що використовуються в США, поки що неприйнятними для України.

Взаємозв'язок між навчальною та науковою діяльністю в університетах США є частиною конкурентних переваг кожного з університетів. Створюючи нові знання за кошти замовників чи власні кошти, університети передають їх студентам, так би мовити, з перших рук. У більшості університетів здобувачі докторських ступенів зобов'язані викладати курси та проводити методологічні семінари для колег та студентів. При цьому курси читаються не лише традиційні, але й унікальні спецкурси, що розроблені самими докторантами. Переможці різноманітних премій та грантів часто зобов'язані робити відкриті лекції демонструючи результати власних досягнень.

Якщо ототожнювати науку з проведенням досліджень та зробити ряд припущень (кількість студентів коливається в досить малій амплітуді, всі студенти першого року будуть вчитися 5 років; усі студенти сплачують за навчання однаково; вартість навчання не змінюється; доходи від інших видів діяльності не враховуються; для врахування інших змінних припустимо, що можна вартість навчання за 1 рік помножити на кількість студентів та вартість навчання за 4 роки), то можна досить приблизно визначити **частку доходів від дослідницької діяльності** в структурі доходів ряду провідних дослідницьких університетів США (табл. 1).

Таблиця 1

«ПОРІВНЯННЯ ПРОВІДНИХ ДОСЛІДНИЦЬКИХ УНІВЕРСИТЕТІВ США»

Університет	Кількість студентів 1 курсу 2010 року, осіб	Річна вартість навчання, дол. США	Приблизні доходи за 4 роки, млн дол. США	Витрати на дослідження, млн дол. США	Частка доходів від	
					навчання, %	досліджень, %
Гарвард	19411	38416	2 983	451	87	13
Прінстон	7592	36640	1 113	189	85	15

Закінчення табл. 1

Університет	Кількість студентів 1 курсу 2010 року, осіб	Річна вартість навчання, дол. США	Приблизні доходи за 4 роки, млн дол. США	Витрати на дослідження, млн дол. США	Частка доходів від	
					навчання, %	досліджень, %
Ейль	11593	38300	1 776	449	80	20
Колумбійський	24230	43304	4 197	546	88	12
Стенфорд	18498	39201	2 901	689	81	19

Джерело: складено автором за матеріалами: Top American Research Universities 2009 Annual Report, The Center for Measuring University Performance at Arizona State University, 2010 та офіційний сайт компанії U.S.News & World Report, див. — <http://colleges.usnews.rankingsandreviews.com/best-colleges/national-universities-rankings>

Як бачимо частка доходів від досліджень коливається в межах 12—20 %, якщо враховувати лише ці два джерела доходів університетів США. Основним джерелом доходів (80—88 %) залишаються доходи від навчальної діяльності університетів. Можливо більш раціонально було б зазначити співвідношення між цими двома джерелами доходів, а саме в діапазоні 1:6—1:5. На жаль інші джерела доходів залишилися неврахованими, а отримані результати ґрунтуються на значних припущеннях. Однак висновок, на нашу думку, залишатиметься досить близьким до дійсності — основні доходи університети отримуються від навчальної діяльності.

*Ищенко А. В., аспірант
кафедри міжнародної торгівлі*

ОСОБЛИВОСТІ ОРГАНІЗАЦІЇ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ ІНОЗЕМНИХ СТУДЕНТІВ З ДИСЦИПЛІНИ «МІЖНАРОДНА ТОРГІВЛЯ»

Перш за все, доцільно зазначити, що ДВНЗ «Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана» здійснює підготовку іноземний громадян з 1961 року. Сьогодні в університеті навчається близько 350 студентів-іноземців.